1-74-186
813-12
201

КЕРДА ШУ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советен орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деза ◆ ОРШОТ, 1 январь, 1973 шу. ◆ № 1 (6264). Мах 2 нед.

КПСС ЦЕНТРАЛЬИН КОМИТЕТО, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМО, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТО СОВЕТСКИ ХАЛКЪ КЕРДАЧА ШЕРАЦА ДАЬКЪАЛА ДУВЦАР

Телевиденен радион гIолла новкъоста А. Н. КОСЫГИНА дош хьамагь

Дезаш новкъостий, деза дотгаргий!

Массеи минута ялча кердача, 1973 шерага хьоачагрда вай. Дог тохадолийташ йолча ших минуташка юхахьож вай хьабенача наькъара, хIара советски сага дог ну дижан дега дезен мел долча хIаманига.

Вай цIьана дахьккад къаьстта шиг тайпара, вай мекка бокъъал башха-лика шу. Истоге чу, халкъа дегашка дусарга из вай халкъий барт тайнача, вежашшка болча дезала сийлахь-доккха цIей хинна — Советски Социалистически Республикай Союз хьаьж 50 шу дизар санна.

Юбилен цIайво, дукхъаьа къамех латта Советски паччахьалкхе ах бIаь шерш дегIаяра итогашца дог тешадеш болча бокъъача пиъаша цIьаька а хьаьхьехар вай пхьоагIо, халкъий ленински доттагIалеп вошалех ахколамаш деш бола пиъ. вай мехка чIоагIала.

Советски паха шиг биззача боараме хозу экономика чIоагIа дегIаоагIнига, къаьхьегамхой культурен хьал-торон тIа-тIа дукхагIа лаккхудга IалашдаьЛа социализма, кердача общественни отношеней котаденех дахьна берзат.

ССР дерригача къамаштен народносташтен хьалхашка шерра горизонташ хьайийлай социализмо. ДухьЛа социализма сийлахь-йоккхийча совенех, советски халкъ Коммунистически партена гонахьа айхха кхоташдена хиларах, Дахьен духьа цо хьинаре хьегача кIих, ленински васкеташтен ленински идеелаштен из тешаме хиларах гу вайна воанга карагIдувла дерригача хIаман, вай ерриге коталанаш духьовла хьаст.

ДIадаьхача шера советски паха карагI мед дахьнигий мах а беш, ала йиш я вайга, дIахо социалистически экономикен культурен дегIаоларца партс оттаьр программа бIарчча хьалйаца толаме кхоачашъеш я, ваьна. ЛерргагIа чакхбоахаш латт халкъа хьал-торо лаккхара тIаберзабь Коммунистически партс инкъ.

Дукхха а дукхагIа арахец промышленни продукци. Болх бе йоллаяйтай керда йокхий предприятеш. Юрта боахама кхъьехгамхошца, хIоттама хьаладш чоалахане хиналлалашъеха а, IалашдаЛа дерригача чулаьхаш дола алат барх1агIлгIа пятилетке хиначу шера юкъерча боарамал тIех гулделга.

Мохк алатийца IалашбеЧа къаьстта докхха лакъа жайца Казахстанеи Сибарлеши къаьхьегамхоша.

Этгара дакъа1бола боамбе хьувкъам кхебабь мехка.

Советски ПшмахоШа, инженераша, творчески интеллигенце керда толамаш дахьад IилмаЛ техника, дукхъаьа къамий социалистически культура дегIаяхувлаьча.

Хьаьхкалаттача коллективаша, болхлоша, колхозхоша, инженераша, техникаша са ца кходен хьийга къа Дахьен дезача совгIатанша белгалдалъяхаш.

Дог тIара баркал хилда шоаша, деза новкъостий, тIехдика оан болд барах шун хьинаре инициативеи бахьан долаш, шун къаьхьегамга хьинар бахьан долаш!

1972 шу белгалдаьлар социалистически паччахьалкхений содружество дIаъо чIоагIъярца, КПСС XXIV съездо хьаотгаьь машара Программа хIоачашъеча докхий толамаш дахарца.

Лоарх1ам болаш дика хьалаш этгад дунен халкъашта юкъерча арене, лоарх1амегIара дукхъа проблеман съоъстагIргахьа лаьтара белгалъе ьIнай, европейски конгренте машари, хьерамзлен чIоагIъера аьтгув бола перспективаш хьаьллалъяш дотт.

Цхьабакъда, империализмо хIинз а дитадац шиг лойан герза визанц халкъашта хьабобуш тIертнига. Американски агрессорий бомбаш тIалер Вьетнама городаштен юрташтен, мехкан латт малъша бахача иъьа — кхалнаьхен берийн цIий. Израильски гIазъярхошц дIалийцача латт хIинз а Iарбий лаьттан.

Советски паха чIоагIа агIаьбхьан рязьа боацаш бсхке ду Вьетнаме империализмо нах боабеш леладу гIулахкаш, цхо дIадех Вьетнамера тIом сонабарен машар нохкот-табарен хьакъехьарча соглашенена Америка ВIашагIкхиттача Штатанга кхагаш сихагIа издега. бакъду юртамукъьалеп нарг1атон бахьан долаш къовсам лоаттабеча дерригача халкъашца шоай солидарность хилар.

Деза новкъостий! Кхоанехьа чIоагIа дог тийша а, кердача низех биза а болаш дIадоладу вай мехко 1973 шу. Из хургда пятилетка кхоачагIа, ходдамбен долд шу. Цудухь, хIара советски сага из чакхдаккхарга хьежжа, хьатIадоагIача шера цо хьинарен тIагIертташ къаьхьегарах тийша хургьа дукхъаьа хьаде ерригача пятилетка итог, вай планий толам.

ССР хьаьж 50 шу дизара хьакъеъьа шс доаьад ешвай партс Центральни Комитета Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева аьлар:

«Коммунизмана накъаьйда Советски Союз. Вайна хоп нучга болд шиъ аття хургбоацIига. Вай мехкарга халкъех хIаранен цар дерригнена цхьанен шоай низаши хьинари тIагIертта оарнагIлаьхь дезаргда. Вайна хоп чIоагIен тIагIертташ къаьхьегарга дезаргдолга, организованность лаьхь политически сакхетам эшаргболга. Иштта хоп вайна советски нах уж дерригга тIулахкаш доахкаш, цуьхььокха ховрголаш, шоашта хьаьхкаш отгаьлъа башха-лика-ча лерг1аоларца хьаьчь шоашца.

Советски Союза Коммунистически партс Центральни Комитето, СССР Лаккехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дIаъхайкаду, хьатIадоагIа 1973 шу промышленность, юрта боахам, экономика дерригга доакъош дегIаьклувлача, халкъа культурен материальни хьал-торон лаккхъеча кердача коталанаш яхарца белгалдоахкхаргдолгах шоаш чIоагIга дог тийша хиларг.

Кердача шера накъадолхача ужк езача минуташка чIоагIга увахIиеш долаш шо дехар доь тхона, деза новкъостий, керда толаман доахдаЛа оаш къаьхьегаме, дешаца, творчесте.

Доккха ираз а хилда, дика толамаш а доахалда 1973 шера заводской цехашкен гIишлонашкех, колхозний соъхозний фермашкга, Iнлман лаборорешца къаьхьегамга вахте мел оттараша, вай Дахьен доаьоашка тIема вахте латтараша.

Вай массане а къаьхьег воай Дай-мохк кхы а низ болашшгIен хозагIен хилийтар духьа, дыштан тIара ялашш чIоагIа уьлийтар духьа, хIара цIагIа кхы а доккхагIа беркати ираз чудайтар духьа, вай бераш дегаш гIоздаьлина, унахIиена долаш, къаьхьегам духьабезаргболаш ъьалкхийтар дуьйъ.

Керда шу даьккъа дуьш вай социализма вежаршша долча мехкашкарча халкъий, коммунистически болхлойн партей, капиталистически паччахьалкхенашкарча буьйлий классех къаьхьегача ахархой, къаьхьаттача интеллигенце.

Кердача шера дикалар хилча дика дегаш ловца боаккх вай колонизализма Iазан тIерахкессачеи кердa вахар хьаьлеш дохкха-чеи къаьхьашта, капитализманен империализманга дуьхьаларх, агрессех тIемеи низашта духьаларча къовсамхошта, машарап социальни прогрессан тIехьарча, лаьттан тIарца берригача дог цIенача наха.

Ужк сахьаьт Кремль Спасски башне чурча куранташ хоам берша 1973 шу долд. даьарах. Хlара советски сага толамаши ираз лаьхьаца кердача шеро!

ТIа-тIа тоалуьда вай дукхабеса социалистически Дай-мохк!

Хоастам хилда ленински Коммунистически партенз — вай ерриге коталанаш яхьара дегаш чрачуьтадечоа, уж боахлира IашттехьдоалхчоаI

Хоастам хилда сийлахь-доккхача советски халкъа!

Керда шу даьккъала хьаьда шун, деза новкъостий!

Хьамзат ОСМИЕВ

КЕРДАЧА ШЕРА БОАККХА ЛОВЦА

Дукха лоа да дилла уллаш,
БIарг ма кхоачча
Кисе юьргеI боаржабаь,
Бера дог мо, цIена, хIета
Елх лай чоалпаш,
Шера аре хьостаьь.
Хьувзаш, хьосташ, тхьамд цIанна
Леа лай чоалпаш,
Лальта лсга да ловш мо.
Керда шу да марIе дальша
Нах гIадбигар.
Веза хьашца вечд мо.
Вlаши ловцаш доахаш ба нах.
Са а ишта
Хьона бакхха ловца ба:
«Уж IолIега чоалпаш миссел —
КIезигаI ловцаш — ма
Гlоза девзош хилда хьаI»

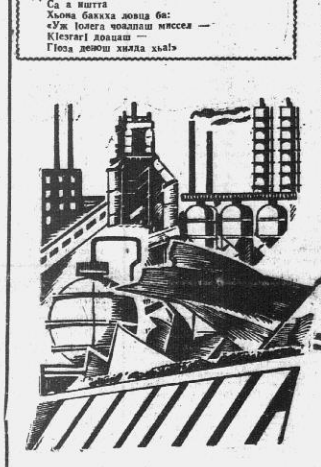

ТХА СОВГIАТАШ ХЬОНА, ДАЬХЕ!

ДОШ КХОАЧАШДАЬД

ССРР-и Нохч - ГIалгIайчен автономни хьаль 50 шу дизара мел доагIа нахкъаьхара яржача социалистически яхье докхха къаьхьегама толамаш дахьад И. Н. Заболотный цIерг1ча типографе коллективо.

Полиграфистана хьаьл хьаьха — 26 декабре кхоачашъьвй 1972 шера план. Участкашта юкъе социалистически яхье тоннай коммуниста О. В. Войцеховскае, куглаьдер. Индивидуалин яхье тIехдика толамаш дахьад набор-щикаша В. Атаровас, Н. Пахомовас, кепатохаршаша Т. Долгиева, А. Бычковас, дукхха кхыбараша.

ДIадаьхача 1972 шера полиграфистана эрахийнад 1,5 миллион экземпляр совгIа книжкаш, брошюраш. Цу шера хьоалгIча квартале книжкин тикашка оаха дIаелар юбилейни издаеш. Царна юкъе да «Нохч-ГIалгIайчен къаьхьегама турпалаш», «Нохч-ГIалгIайчен — 50 шу» яха статистически сборник, А. Шерипова «Статьяш къамалашца», С. Зоева «Нохч-ГIалгIайчен промышленность 50 шера» яха а дукхха кхыдола а книжкаш.

Пятилетка хьоалгIча шера яхь а дикагIа къаьхьега дош деннад полиграфистана.

К. ЛОБОЙКО,
И. Н. Заболотный цIерагIчи-ча типографе планови отдела начальник.

ТЕШАМ БОАБЕРГБАЦ

Вай Дахьен дезача цIейна — ССРР хьаьж 50 шу дизарар кердача шерап накъадолхаш, дукхъача къамех болча нахах латтача тхьа совхоза барттайнача коллективо рапорт лу 1972 шера тIаийца хинна хьалха боккха план оаха телэмца хьоачашъеш хиларах.

План 418 тонн хинчача пачхьалкхенга 423 тонн дулг, планагIа 1100 тонн йоъка езача 1155 тонн шура, план 9,8 миллион долча 10,4 миллион фуаш лехкад.

Дикка лаккъеннай хьайбашкара йоаккхъ продукци а. Шера плланагIа хIара. кхоабача IаттагIера юкъера лаврхIача 2320 килограмм яхкъа езача 2340 килограмм шура яьккхар. Хlара котама тIехьара 170 фуъ гуллар плланагIа 150 фуъ гуллае дезача. 1972 шу пайда а беш тахкдалькхар совхоза.

Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе а даха, тхоай торонашн резервашн лаврхIа а лаврхIа кердача 1973 шера оаха социалистически декхар тIамг: 3200 гектарах хIарнне тIара план 17,0 центнер йолча 20 центнер алат чуда, пачхьалкхенгга планагIа 280 тонн дохха дезача 440 тонн дулг дохха, шура план 1190 тонн йолча 1250 тонн йоъка, фуаш план 10,3 миллион йоъча 11,5 миллион доккх.

КПСС Центральни Комитета, Советски правительствана тешам лу тхо совхоза коллективо КПСС XXIV съезда исторически решенеи, юбилейна пятилетках 1973 шерен декхарш хьоачашъяра низ, хьинар кходерг ца хиларах.

Ш. ДУРДИЕВ,
Гроэненски района «Ермоловский» совхоза директор.

АЦЕТОНА А ДИКАЛА ЗНАК ЕННАЙ

ССРР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината коллективе боаллой лог гIоздоаьхлаш къаьстта боккха кхаь кхьчар керда шу дездеча уьк деношка. «ГДА» марках долча ацетона ССРР Министрий Советерча станнарташта йолча Паччахьалкхен комитето дикала Знак еннай. Къаьстта чIоагIа дог гIоздаьлина гIалгIай дика хоам из прачесшча № 17-18 йолча цеха химикаша, цунна расфасовкен упаковкен еш болча № 170—210 йолча цеха болхлоша. Из дикала Знак йоккхача массаза технологически режим нийса а лелаеп хьинаре къаьхьегагIар йоккха опыт йолча аппаратчикаша Мингалеева Людмилас, Смакотина Юлиях, Банковская Мариях, Тишенко Инас, кхычар. Юбилейни цIера цхьа мотте нийсаллайтаназ шар технологически режим толхаш.

Ацетона дикала Знак еннай ьъина хоам хинначул тIехьа-гIа «аппаратчица Смакотина Юлиях аьлар:

— ССРР 50 шу дузача-цIей сийна тIайийча социалистическим декхараша юкъе яр цу продукцена дикала Знак яхийтара йола пункт, тIаьта оаха чIоагIа доккхаз а ду из кхоачашъарах.

Дlайохьийта продукци ГОСТ-а ма яххара химийтара хьинар кхо ца леш къаьхьигар В. В. Догиназде керте латтача № 170-210 йолча цеха болхлоша. Дика бохь барца белгалъавнив технолог А. П. Цапкова, отделене начальник И. П. Банковский, механик М. И. Торкут, аппаратчица В. А. Мишина, кхыбараш.

Цу цехе къаьхьегама оьсарле лаххъара тIаерзаяь духха рационализаторски предложенеш производствана юкъейхьай. Цар къаьхьегама оьсарле 20 процент лакхъьий.

Н. АЛЕКСАНДРОВА.

ЦСУ ХОАМ

Iаьржача металлурге къаьхьегамхоша кхоачашъьвй болат, болата турбаш, аьлнкен материанеин руда даккхарен ноьк хьабарен шерра план.

ДIадаьхача шераца ницдичча 5 миллион тонн болат, 140 миллион метр турбаи дукхагIа дерахийнай, 5 миллион тоннага лаьхьочаш дышка руда, 500 эзар тонн маргацеи руда дукхагIа даьккхад, цокс хьабогга 1,4 миллион тонн, аасандевьихад.

ТЕШАМ БОАБЕРГБАЦ

Вай Дахьен дезача цIейна — ССРР хьаьж 50 шу дизарар кердача шерап накъадолхаш, дукхъача къамех болча нахах латтача тхьа совхоза барттайнача коллективо рапорт лу 1972 шера тIаийца хинна хьалха боккха план оаха телэмца хьоачашъеш хиларах.

План 418 тонн хинчача пачхьалкхенга 423 тонн дулг, планагIа 1100 тонн йоъка езача 1155 тонн шура, план 9,8 миллион долча 10,4 миллион фуаш лехкад.

Дикка лаккъеннай хьайбашкара йоаккхъ продукци а. Шера плланагIа хIара. кхоабача IаттагIера юкъера лаврхIача 2320 килограмм яхкъа езача 2340 килограмм шура яьккхар. Хlара котама тIехьара 170 фуъ гуллар плланагIа 150 фуъ гуллае дезача. 1972 шу пайда а беш тахкдалькхар совхоза.

ЭНЕРГЕТИКИЙ ТОЛАМ

Дикача къаьхьегама толамаша нахъьабьлхьаб кердача шера — пятилетка хоадам беш долча кхоалагIча шера «Грозэнерго» энергетикаш.

Электроэнерги яккдаем из потребителашта дIаехаьрен 1972 шера паччахьалкхен план барх1 да ханал ъьалха кхоачашъяй цар. Планал а 80 млн. кIловатт-сахьат гаргга электричества 200 эзар гаргга гигакалорий йIоьалаеп энергн яьккхай энергетикаша.

Иштта дукха карагIлаьнал электроэнергеи доагорен кхоп бечаа а. ДIадаьхача шера кхоъяьй ялх эзар гаргга тонн условни доагорн 4-эзар гаргга киловатт-сахьат электроэнергин.

Социалистически яхье ъьалха я коммунист Ю. С. Балянц керте латтача вIашагIтехача Грозненски ТЭЦ-ен коммунист Ф. П. Яковлева кул, галаеча «Энергосбытен» коллективаш.

Энергетикий хьинара дика мах бинб Дахьено. Социалистически яхье ъьалха латтача къаьхьегамхоех дукхагIбаранта паччахьалкхен совгIаташ денна1. Масала, царех ба ТЭЦ-4 котельне вохкхагIа ворла мастер Ю. А. Юсупов, ТЭЦ-2 котельне машинист А. А. Литвинов, иштта къаьхьараш а. «РСФСР заслуженни энергетик» яха сийлен цIе енна1 парна.

БАРКАЛ ХЬОНА, ПАРТИ!

30-ча декабре В. И. Ленина цIерагIча Грозненски механкъатта чакхдоахкача завода дукха болхлой гуьйлениабар КПСС ЦК, СССР Лаккехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета советски халкъаьа, Советски Социалистически Республикий Союза дерригача къамий къаьхьегамхоша дахча кхайкаралан Нохч-ГIалгIайчен къаьхьегамхонта Халкъий доттагIалла орден алараи кетаяь заводе хинчача ентигаз.

Митинг хьайбайлар заводан парткома секретара Н. Н. Шекочихина. Цо дош делар Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председателя К. И. Ондоева. Нов. Ондоева лийцар дукхъача вежаршша къамех йолча советски общественни коммунизма хьайбача дахьача тудамех, советски халкъа рухьа лебдаеча Нохч - ГIалгIайчен къаьхьегамхоша лоацача дахьах, Гулбенкъарша тIонтара а летгаш тIайийар цох. К. И. Ондоева дийца вай республиканга Халкъий доттагIалла орден алараи дола СССР Лаккехьарча Совета Президиума Указ.

Цуьг тIехьарча къаьнаьлеп дацча № Н йолча установка монтажгIонча оператора М. С. Невежина, завода керттерча ниженера С. Н. Хадженна, № 2 йолча цеха партийни организаци секретара З. М. Цебановас, къинча дийцар завода коллективо пятилетка хоблейлен шера дахьача толамех, 1973 шера де денхIачоа.

Советски халкъа хьалдовза йоаккхо нрах дог тIара баркал аьлар цар хьаьсарча Коммунистически партена Советски правительствана.

Завода болхлоша чIоагIа деган айденна тIаийдар КПСС ЦК, СССР Лактельарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета советски халкъаьа. Советски Социалистически Республикий Союза дерригача къамий къаьхьегамхоша дахча кхайкаралан Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикана Халкъий доттагIалла орден алараи хетаньа долу вайсалгIча пятилетка итог 1973 шера къоначIиъ яккха. Шозни санна къаьхьегара завода коллектив тIа а тIехьеп цо.

Самардийнаьх город МагIалбике Серго цIерагIча клубе 200 совгIа сагIвашагIкхиттавар. СССР хьаьж 50 шу дузача юбилейна накъабоагIап доккхий гIулакхаш кагагIдувлаьш Октябрьски революцюне орден алараи дегаш айденна болча республика къаьхьегамхоша кхы цIаьхьа а бокъха кхъь кхаьчаб. Нохч - ГIалгIай къаьхьегамхошта советски халкъий вежаршша дола доттагIалла цхьана леладу гIулакхаш дахарах, Советски Социалистически Республикий Союза 50 шу дизар белгалдоакхаран Халкъий доттагIалла орден еннай Нохч - ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республикан. Митинг гулбенкъаршша из къаь бакъхар КПСС МагIалбика горкома хьаьхарча секретара Д. П. Саньков. ДоагIаш деннача дезача совгIаташ дIакъаьа а бувцаш Халкъий вежаршша цхьана доттагIаьи цхьана леладу гIулакхаш чIоагIечча, экономика, культура дегIаяхувлаьча дIаъо кхы а доккхагIа гIулакхаш кагагIдувлаьш дош лун къамьалап дир М. Н. Лологоева, Базмалова, кхыбараш.

1973 ШУ—ИЙСЛАГIЧА ПЯТИЛЕТКА

БАРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА РСФСР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА IV-гIа сесси

ДЕПУТАТА Р. В. ВАХАЕВА КЪАМАЬЛ

(Нохч-ГIалгIай АССР Урус-Мартана хоржамий округ)

Ноакъосий депутаташ! РСФСР Лаккехьарча Совета сессин маслаза а сийрда пехаш хинна Российски Федерале вахаре, масслаза и керда боарамаш уттадаьлъ мехка союзин республикай башхадикачча дезалерча ийселарчарна юкъе эгIара бюккхагIеи эгIара дьалхарон йолча республика экономикин культурен дегIайовзлаеча. ХIанзарч сессе белгалагIа йола оагIув я сийлаъь-йоккха исторически ди — Советски Социалистически Республикай Союз хьаьз 50 шу дизар хьатIоттача хана из шийлуш хиларах.

СССР Союз, хьаьро, шиъ политически лоарлIамгеи социально-экономически тIехьаьлгеи дилла-ча, мостеел мотиг лоаш Советски паччахьалкхен исторе чухь. Из я Талламате йоккха событи, пролетарски интернационализма идеей йоккха котало. Коммунистически парте ленински кIанни политика чакхъхьарах дьлина доккха беркат.

Вай мехка кIахьегамхошта, дерригача прогрессивни адамашта ух денош ца деа латтъ къаьг, кIоаьрга чулоацам болаш дегаш уролатделан йоаь, цIьана хIинаьча КПСС ЦК, СССР Лаккехьарча Советен РСФСР Лаккехьарча Советен торжественни заседаце яь КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъосто Леонид Ильич Брежнева йоаьх. Доклада тIа кIоаьрга, марксизма-ленинизма творчески познишкара хьаьвIаздаб ССР Союз хьанан чIоагIъ-ярам парте баь боккха бlow, советски халкъа карагIдаьлина дерригачен-исторически хIаманаш, белгалъяьл вай коммунизма ъьоча пилъхь, сийлаъь-йоккхий перспективаш. Новкъосто Леонид Ильич Брежнева доклад — дог тохаделийтар тола докъу-мент. Цу тIа хьаьехьай советски новъа эгара дикагIйола уйлаш дегараш, парна дагалаттарах а цар сатусвараш а.

Советски халкъа карагIдаьлина-ца исторически хIамаш цIий дерригача сийлаъеца хьаьвал Коммунистически парте лоарлIам. Цунна, массе метте котолонаш йоахача марксизма - ленинизма ъьохамца кIийчьына коммунистий партена мара мегалан, берригача кIахьегамхой доккхагIоола хьаьтташ хьал а лоашаш, дерригача кIамаш цхьа интернационални вопшта а вай юкъаметтан коммунизма вIоаьлаш бахьан долаш турпал хIоттаран лоаттараца уж тIедерзаьен.

Новкъосто депутаташ! Нохч-ГIалгIай АССР кIахьегамхошта 1972 шу кхы а белгалдоаь ух шера Нохч-ГIалгIайчен автоном бо шу дизарах.

Цхьана хиннача торжественни заседаце ше доклад — ей Леонид Ильич Брежнева белгалдьяьхьар, иккхера лерина халкъан цхьа союз а, ъь вIашIагIочан бIаьрг-ган, воI бола дукхача кIамий социалистически паччахьалкхе хьаьро бIарга ца вIаьна тайпана йоккхий товонан хьаьвIаздаб воI бIаьр-ган социальни, экономически, культурни прогрессна. Ленински кIамий политика дарда тIа, дерригача советски халкъо тIагIеотта кхиссарах, воI вIашIагIочьыхьар-ца кхиъьарча Россена массара а товш хинна тIехьаьжа кIамаш йисте кхуна тешаш чIагIан йиллалъяь. Из йоаьлга IIIима оагIа бIаьргаш йиш я Нохч-ГIалгIайчехь. ДIадахча 50 шера советски халкъай вежаашъь болча цхьан заседа юкъе республике кхъьегамхошта бокъха исторически лиъь бIаь.

бIаьш шерашка тIехьабиса латтар дIа а дьяьхча, докъий тоIамаш дьяьад экономикен культурен дегIанкъьялча. халкъа хьал-тоор лакхъеча. Республикъ промышленнотIа валовi продукцин цу юкъа массехх иттаза дукха-гIа хиннай. Шерра дегIаьлъяьхьал технически прогресс хулийташ долъа индустре доаьхьош — химически, энергетически, машинострени, кхъдараш.

Тха республика керттера рузька мехкадьяьтен гази ца. Нохч-ГIалгIайчен межкадьята промышленности хьаьнинай Октябрьски революци а яьллелъа, цхьаьбакъа, бокъонца тоаенай из Советски Тьаьлал латтача шерашка. Аьлча кхоачам ба, доаьккеи дола межкадьята 50 шера 14-за дукхагIа а хинна, 1971 шера 22 миллион гаргIача, тоннага дIакъьаьна эгIар.

ХIара шера лаккху халкъа бIаьхма энергевооруженность. Доккхий хушаман хинна юрта бокъаме. Хьаьлъа хиннача кагийча, хIаъаме цо-шоай ахархой бокъа-кашта мотте хIанз хьаьй хIанзарча юртбокъама техникаца кийчьыь. 100 совгIа йоккха соаохи-зи колхози.

Культура,' уналлелъо лоарара, просвещение дьяьке а доккхий тIамаш карагIдьяьна енай республика пий 50 шу дизарга.

Республика кхъьегамхошта тIагIеотта кхоъеам лоаттабу гаптс XXIV съезда решеннеи чакхъяьхо, иIслагIеца, пятилетка заданеш кхоачашъяр духьа. 1971 шера план промышленни продукцена реализация яра боарама тIехьккхачашйир. хIаьта цо IIалашдаь 1970 шерана пийсйича 7 процент дукхагIа продукци хьаьлъа. КъьхьегамхIа оасарле лакхъяр бакъан долаш 81 процент дукхагIа вIаьпийай продукци. Республике промышленни продукцена реализаци яра алан иштта кхоачашъьн ух пхеа 11 бетта а.

ТIагIеотта бокъ бу юрта бокъама кхъьегамхошта. Цар толаме чакхъьлъкхар' 1971 шу, халкъа бокъама планаш тIехьккхачашйир юрбокъама продукце керттера тайпан — яьлт, шура, фуш, тха эдара.

Доккхий хIамаш карагIдьяьна иш хIоъеаргболаш шоаш хилар хьаьъекхар юрта бокъама болхлоша аьттув бовзаш денач уж шера Шоай са ца кхолеш пар къаьъегаш, говзало, лаьтта лелдара культура лакха хилеро, партийни, советски, юртбокъама организаце баьча бокъхача органи-затоски балхо йиш хилийтар кIанкха на енач тайпара енача бIаьсара шеллалор йокъалон лаьт-танкарен хьаьбакнарен йолта продукци кIанкъа беш болта IотIкъам дикка байбе.

Республика кхъьегамхошта чIоагIга деган гIоаьлъяьна, дегIтIара кIоаьлабIбен тIаийпар 1972 — 1973 шш. Iам замалаьх хьаьбай продукташ дукхагIа яхари кийчьыра духьа хьаьбай боаьхача бIаьлгай Еррига-сонъин социалистически яьх йоаьржярах бола КПСС ЦК, СССР Министрий Со-вета. ВЦСПС Соцам а хIаьта шиттта 1973 шера хIата лаьттанпара йолта кхиъьола продукташ духьагIа яхара кийчьыра духьа юрта бокъама бохIлой Еррига-зонъин социалистически яьх йоаьржярах бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦПСС. ВЛКСМ ЦК Соцам а, Къаьнгаро-чен фермашкарчен кхъьегамхоша дехкар тIаийпад паччахьалкхенга юрта бокъама продукташ молкхоа пятилетка кхоалагIча шера залани кхоачашъь да Iеш, пятилетка кхьлхара шин шера кхоачаш ца ей йисе плаи кхоачашъе а. Уж шера лардаш ешай тIаийпа социалистически дехкаташ хара гIа бар из. IIхьта, комсомолка Кадыровас массара а ший балхана, коллективана сакъерадаш-лун. халонех кхераенна тIехьашка ца йоаладь цIайIъар ше юкъъаьна болх бе юлаелца ше юкъъаьна болх бе юлаелца ше юкъъаьна болх бе юлаелца

ЭГГАРА ЛОАРХІАМЕГА ДОЛА ШУ

ВАХАР ТОАДЕННАД

Дагаҳ сона тха Ново-Шедрински станица гоама, -Лека улицаш, цхьаккха план йоацаш тховнаш тІа эрз а билла бийдача кирпишех дь да цІеноШ.

Хlана станицан цІи мара ййасаш. Йоккхий культурно - бытовой, производственни комплексаш а йолаш — «Комитерн» колхоза центр а хlинна дІаэттаб Ново-Шедрински станица. Еттача кирпишкех дь да нахха цІеноШ. ТІехь - тІехьаргІа хоалуш йоккха станица, духхарІа пайда хуьл колхоза.

Цуница цхьана тоалу колхозхой хьал - торо. Хlанз хlара колхозхочо юкъера лаьрхlача беттa 130 сом эш. Хlъаъа 1965 шераца пийсдича 40 процент лаккденнад хlара сад беттa оца алапи. Хьаларгба вай Лемягонтlар деза. ШІен да Василий шофер ва колхозе, цун сесаг Валер центральни хьатта бохч беш я. Хьаъха санна хий да гаьна яха есаг Валяй хlана, коа артезиански колонка я. Сихлар дахча дан пишк лотаеш, цІаргІа гаь чуйлалай. ЦІеношка меттех улицашка а лампаш йоаг. Хьалхагlа бераш цхьаъ цІаргІа пишта дтэрдаа е хьанга дІалургІа да хенан сагота хьувва езаш хулар. Хlъаъа хlанз берий бепа дІадирг балха йода. Тха станице мебели кхьйоха цІаргІа, коа-карта эпа хlамашн йоххан специализированни тика, барахьашн тега мастерски, городера яр санна столеои я.

1962 шера дена станице керда гІишлоп хьалъара оттаъча генеральни планага хьежжа хьалъеш я культурно - бытовой, производственни объекташ. ТІехьхьарга нит шера колхозе хьалдаьў Ново-Шедрински станице культура ЦІа, Старо - Шедрински станице школе школеи клубн, асфальт билла тратуараш жагІа йолла ваьхьашн. Хьалъь ййа йолаш колхоза пекарни, йоккха берий комбинат. Хьалъе йолъьй колхоза керда административни корпус, 120 мотгига дьхрІа гостинница, кхьйоха тІирсаш. Телевизоранни радион я колхозхой ЦІаги. 1972 шера бахача наьха культурно-бытовой хьалаш тоадара колхозо 70 эзар сом дІахийдар.

Бокхха терхам тІабохийт колхоза правленне, партийнин профсоюзнин организацеша хьатІаххуьнн боагІараш колхозе болх бе соцдбара. Саг йоалараш маьре хlара тІекультура ЦІагІа регістрацеш елга традицин а хlинна дІаэттад тхаиІгІа. Ишта дезду керда дьхьа бера регистрацеш оага, Эскаре гІулаьх де болхараш наькъабахар.

Пудухьа школа чакхъьлькха бьйна кагирхой кІезига дІаэ ыртара. Духхарlбараш колхозе баьха боагІа. Тіаккха колхозе стипендеш а тедаш институташка, техникумашка деша бохийт уж. Тха колхозера духхарІбола специалисташ тха колхозе бьь а ъьалкхийна а бе.

Дика пІашІтехьдьаьккхад колхозхоша культурни салойІата а. Культура ЦІагІа кино хьокхарал совгІа касс-каста тематически сайраш хуьл, самодеятельни артисташа цІай говзал ъьаьхьокъ и. кх.

Дlадахача шера санаторешка дарба деш, салоІата цІеношка, туристически поездашка салоІаш 50 совгІа колхозхо хlиннад. «Коминтерн» колхозе баханн а къьаьстад а 15 къмах бола нах бе. Цхьа дезал санна шоайла барт болаш, Дьаъенна мамогта духхагІа алат, дух, шура дІаэла гІерташ къьаьгаш бе уж.

Хьаънаь, лаьха оисарне болаш къьаьстача колхозерча 12 сага орденаш енний, хlъьта 87 сага—Ленинскн Юбилейни медалаш.

Наьх сийлу колхозе дика-болагІа къьаьстарчий тракторнстей Григорьев Іалладимнр, Евстигнеев Григорие, доярка Усванова Екатерина, шоферий Мирзаев Уайса, Стороженко Александра, жа Іуй Эльдерханов Тапийн Курганнайн, комсаг лелаерий Дорошенко Валентинеи Ихотова Жозанеи, кхычар.

1973 шера лаьха социалистически декхарш тІаийдар тха колхоза барттайнача коллективо. Уж кхоачаш а деи боахама 1 миллионн 100 эзарн сом пайда бе дип деннад. Ший дош цо кхочамдерг-хиларх шеко яц. Хlъьта цу тІулаьк торо хlуьнйтарьн колхозхой хьаг-торо тоае.

В. ТАБАЦКОВА,
Шелиовской района «Коминтерн» колхоза председатель, Социалистически Къьаьгагна Турпал.

ДОТТАГІАЛ— ВАЙ КОТАЛОНИЙ ЛАРД

СОВЕТСКИЙ хлъкый дохаргоаиа доттагІал, царна кокъера жежаршка дола аЬхха бузамаш — вай паьте хlамаш дош денинскн хьисане къоастадера кийчо еш ах бІаь царга бьйна балих тьхьинна. КПСС XXIV съездо белгал ма даккхера, из жежарий цхьаьтІо, эмабергбоша низ а вай коммунизмага дІахоларга дика-лоаргІамегІара хьал а хlинна дІаэттад. Вай эр санна йолчу дукха а къмаи дахача республикерча къьаьгамхой вежаршка долча доттагІалаха цар аЬхха цхьана леладеча тІулаккехи латтар парта съездо тхьалашка оттадь доккхий декхарш цар толаме кхочамдергхилараа бола тешам.

В. И. Ленина лекхха мах баьб халкый доттагІала, къмий дош пролетарски хьисане къоастадеЛга лаьрхІад по цунах. Азербайджана, Грузе, Армене, Дагестана, Горски Республика коммунистанна ше дахьийтача письмо тІа Владимир Ильича хьакхайкадьд, «Кавказа республикай аЬхха вежарий цхьоагІон» буржуазни йолча хlна бІарга ца бІ-йнача тайпарен буржуазни строс хуру-боашаи болча къмий машара образец хьеергхилараа» ше дог доакхаш хилор. Хургlар хоши эьина сийлахь-вокхача бьйча уж деши хьоаначинхинад. Къмий деи дика къоастадер къьаьга хьахьокъан и ший къьаьгамхой сийлахь - вокхача Ленина белгалбаьа паьхьаТІа бІубенне доарзаІта ца боалаш боаханн йола Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика.

Нохч - ГІалгІай халкъа сийлахь-доккхача эрсий халкъашарен Россерча къьа халкъашарен доттагІала бувзамаш эттара хьалхара эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад. Грозненски пролетариато лоаттабаьча турпалха къьосамо къоча лоаначар. Цу хlинца ГІалгІайнкъьа цхьаьнга дІабоаш, хlинца ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика, цІий Іодохийтар тІом болабар царна дуьхьала, цхьаьхьа дл. лаьнкингий аьттув баьинаб цхьаьйога эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад. Грозненски пролетариато лоаттабаьча турпалха къьосамо къоча лоаначар. Цу хlинца ГІалгІайнкъьа цхьаьнга дІабоаш, хlинца ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика, цІий Іодохийтар тІом болабар царна дуьхьала, цхьаьхьа дл. лаьнкингий аьттув баьинаб цхьаьйога эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад. Грозненски пролетариато лоаттабаьча турпалха къьосамо къоча лоаначар. Цу хlинца ГІалгІайнкъьа цхьаьнга дІабоаш, хlинца ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика, цІий Іодохийтар тІом болабар царна дуьхьала, цхьаьхьа дл. лаьнкингий аьттув баьинаб цхьаьйога эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад.

Нохч - ГІалгІай халкъа сийлахь-доккхача эрсий халкъашарен Россерча къьа халкъашарен доттагІала бувзамаш эттара хьалхара эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад. Грозненски пролетариато лоаттабаьча турпалха къьосамо къоча лоаначар. Цу хlинца ГІалгІайнкъьа цхьаьнга дІабоаш, хlинца ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика, цІий Іодохийтар тІом болабар царна дуьхьала, цхьаьхьа дл. лаьнкингий аьттув баьинаб цхьаьйога эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад.

Нохч - ГІалгІай халкъа сийлахь-доккхача эрсий халкъашарен Россерча къьа халкъашарен доттагІала бувзамаш эттара хьалхара эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад. Грозненски пролетариато лоаттабаьча турпалха къьосамо къоча лоаначар. Цу хlинца ГІалгІайнкъьа цхьаьнга дІабоаш, хlинца ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика, цІий Іодохийтар тІом болабар царна дуьхьала, цхьаьхьа дл. лаьнкингий аьттув баьинаб цхьаьйога эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад.

Нохч - ГІалгІай халкъа сийлахь-доккхача эрсий халкъашарен Россерча къьа халкъашарен доттагІала бувзамаш эттара хьалхара эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад. Грозненски пролетариато лоаттабаьча турпалха къьосамо къоча лоаначар. Цу хlинца ГІалгІайнкъьа цхьаьнга дІабоаш, хlинца ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика, цІий Іодохийтар тІом болабар царна дуьхьала, цхьаьхьа дл. лаьнкингий аьттув баьинаб цхьаьйога эрсий революцин болеш-нача хlна денз тоссаденнад.

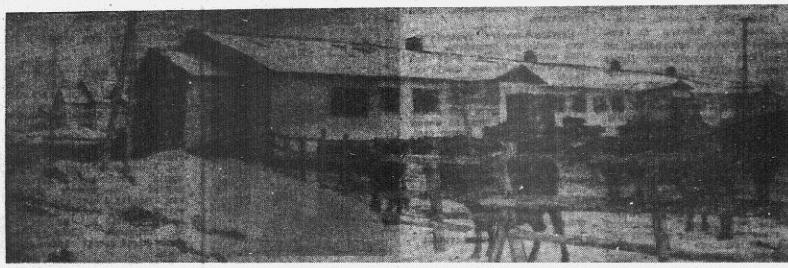

Грозненски района «Ленина цІеарІга колхозе хьайбаш ІаЙ чуседадь хlоаба башха-дика комплекс я. Цун поменешеи йІайха, сийрда, йоккхий я. Доахан дет-тарІара дІаэккхача деррига баь-хlи йолу доакхаршар, доакъар ДІадекъар, хий молладар) механизаторашка хьисане ду цига. Уьк шера колхозе Іа доакхаш 2800 бежне да. Чан кІезиг-дуьхьа йоли мара ца яташ деррига доакъараш ферме хьатІадена дІаоттаьлаьл. Дийнъьан суьк 60 тонн муьжа хийбои доакъараш цехи (кормоцех) 5 тонн ча Іанарца дІоахду аггерата и юкъара хьайбаш леларий доакъаьла 1973 шера пачхьалкхенга 2700 тонн шуьрпа 765 тонн дуьлуа доккхара эпа хьаъ-лаш долаш да. Деррига коллектива хьинарах болх бе харахи тайша да.

И. Панева сурт.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАРД ЙОЛЛ

Мел дика хьувкъам кхебарех дог дисаш ахархочун. Юртбоаьча-ма шу чакхдаьлча ше дьчун ятогаш а йийх яьх а лаьхгІа толамаш дохара керда торонаш, пересваш лехарх парех пайда ибе Іомаваларн цун дикагІаоба оамаа а хlинна дІаэттаб. Къоаноша а йоах 1972 шера хlанз хlара юртбоахама шу денадал вай республике цІакхка а. Йоккхийча майдаш тІара гурахь дуь ялаташ доььадир Іа чІоагІа шийла дарах. Шодхленна къа а хьегагІ бІастиЙ яь культур раш дІаййира шу майданн тІа. Іхьабакъда, цох кІалхарбалаиизар кхаш леладераш. Сигалара цхьа логІан тІадам Іочу ца божаш дІайка денача ахха хlинца а йоккхагІа халонаш Іовшийтар царга, ма хетта хьувкъийтанзар юртбоахама культураш.

Іалама хlоаноаша лаьттанара балхаш цхьа а дикагІа де Іомабир механизатораш. Цхьадолча бохама-машка миита каиыий хьожаргда вай. «Атагинский» совхоз. 1800 гектарах хІъьане тІара 26,8 центнер кІа чудера цига план 24 центнер мара йоацаш. ХІъьта хий ца дуллача Іаьттаяйка «Горячесточ-ненский» совхоза хlинца леладера-ша хlара гектара тІара чуийар 19,8 центнер кІа. Ший декъ-рех сийленца лоарХІайпр 1 Мая цІеарІга колхозе КПСС райкома бюро члена коммуниста Г. Г. Жуков кулгалду трактористе-хlинца леладу бригада. 1883 гектарах хІъьане тІара 17,8 центнер кІа чу-дерга ше. «Гроznенский» шурийн совхозерча А. Шуаипован звенос 125 гектара тІа хьажиІаш дІаййи-наир. Кхъера лаьрхІача хlара гектара тІара 317 центнер силосни масса ныккхар цо.

Ялат — керттера рузкъа да. Лаькха хьувкъам кхебара чубара ахархой сийлен декхар да. Раьза хlинна тІаййар райопа механизаторашца ялаш лаьттанара йолаш кхийола пецдухлаш дІаоттаьлаьл хlоарах болна КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам. Цу хьакъехьа-ра краснодарий болам хьал а йоацаш 1973 шера ялат дика кхе-дара тІехьаьрз къосам хlанзе а дІабоалабьб района боахамашка. Иъ хьаштта хьахьоох 15 декабре хlинца района боахамаш хьалха-латтярй совецане тІаййача дьк-кхийча социалистически декхарца-на. Юкъера лаьрхІача хlара гек-тара тІара 21 центнер чу а эцан дерргага 100—105 эзар тонн ялат дакхха дезаш ба района кхаш ле-ладераш.

Хала кхочаъщде дезаш декхар да иъ. Ялаташ, кхийола юртбоа-хама культураш дика хьувкъайча доакъара база а тешІаме чІоагІе ваштІехьдьаргда. Цудухьа ва пачхьалкхен оаорхІам бола гІулаьк дийца а дийца дицдилйта, тесса дита йинн ин. Из ахоачашдера лаьрхІа мероприятеш белгалъьаь-ган КПСС райкомо. Ялат, лаьттанара йолаш кхийола продук-таш духхагІа яхара керда резерваш лоаш, Іомаеш ба боахамий специалисташ.

Эттара хьалха чакхъьлькха лаьр-хІа мероприятн — ялаташ дІадуь лаьтташ шердар я. План 41,1 эзар гектар мара йоацача уж дІа-дувргда 47,2 эзар гектара тІа. Дика хьувкъа «Кавказ», «Аврора» фух долш кІа 3600 гектара тІен «Старопольский» фух долш муьх 1530 гектара тІен дІабувргба. Деррига гурахь дийнча ялатех 90 процент цхьоалагІча хlоарах кхийола пецдухлаш дІаоттаьлаьл хlоарах болна КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам. Цу хьакъехьа-ра краснодарий болам хьал а йоацаш 1973 шера ялат дика кхе-дара тІехьаьрз къосам хlанзе а дІабоалабьб района боахамашка. Иъ хьаштта хьахьоох 15 декабре хlинца района боахамаш хьалха-латтярй совецане тІаййача дьк-кхийча социалистически декхарца-на. Юкъера лаьрхІача хlара гек-тара тІара 21 центнер чу а эцан дерргага 100—105 эзар тонн ялат дакхха дезаш ба района кхаш ле-ладераш. Хала кхочаъщде дезаш декхар да иъ. Ялаташ, кхийола юртбоа-хама культураш дика хьувкъайча доакъара база а тешІаме чІоагІе ваштІехьдьаргда. Цудухьа ва пачхьалкхен оаорхІам бола гІулаьк дийца а дийца дицдилйта, тесса дита йинн ин. Из ахоачашдера лаьрхІа мероприятеш белгалъьаь-ган КПСС райкомо. Ялат, лаьттанара йолаш кхийола продук-таш духхагІа яхара керда резерваш лоаш, Іомаеш ба боахамий специалисташ.

Эттара хьалха чакхъьлькха лаьр-хІа мероприятн — ялаташ дІадуь

ХИМИКАШТА-КЕРДА ЦІА

Къьаьстта дика къьаьгагІа совгІат кийчдьаь Грозненски химически комбината химикаша пятилетка лоарХІамегІдолча уьк вердача шера. Цар шоай низаша хьал а дьь эксплуатаце дІаденнад Чер

горечье яхача поселке 100 квартира йола цІа. Цу цІагІарга еррига квартираш сийрда, парІата, эшаш мел дола коммунальни хьалаш долаш. я. Иъ лоарХІаме гІишлоп хьсьеча хьинаре къьаьйигад комбинатера боахлоша, инженерно - технически боахлоша, гІулаьккера наха. Паччахьалкхен комиссе дика оценка а луш 28 декабре дІаийцар из цІа.

Тахан шоай керда шу цу цІагІарча квартираша дог гІоздьаьна дездеш ба бІаь гарІта бола химикаш дезали къьабараш.

Н. ЛЮКОВА,
Грозненски химически комбината дукха тІирам болча «Химик» ирача газета редактор.

ВАЙ СОВЕТСКИ ВОШАЛ

Советий Цхьоалагlча Ерригсоюзни съездо делегата Н. Бусарева дувц

— Вай общества хlара керда толам дерг къьаьста дика кетам тІаэлаш болча советски наьха ноххалар ва со. Из-м кхеталеш а да, хlинца ъьаьа тоз бе а алапа дакъа лоацаш хиннад тхо социалистически строй хьакхелла революци йоаккхаш, из дІаоттаяр дувца хlоаначаш. Хетарехаъа, кхычЙранчуьа дукха-гІча дьъьке тхоайчарна карагІдьина гІулаьк лархІа йиш йолаш ца тоз Советски Социалистически Республикай Союз ила сийлахь цІи лелаеш дола йоккха, ина бола, паргІата паччахьалкхе хьанга. Цудухьа, шийла оаха масссе оагІоораьъара дика оадаалаш дьъьке хеташ санна, тхона чІоагІа дика хет из иза болашш, дика, хьаьъьаъна хилча.

Уьк шера шоазткхе нтт шу дуз бохарйоаца цхьоагІо йолаш вай хьадоагІа. ХІъьта, юбилей езъпра кийчо яраз бола КПСС ЦК Со-цам Іобийшача, со, дукъка аетеранаш а санна, уйлаина юхавода гьанна хьалхагІа дІадахача къонеда шерашка, тахан бакъ а хlинца дІаэттаяр башха хоаначу хьаеннера оаха сатийсача хlанашка. Советски Социалистически Республикай Союз хьалъеъ йоаг Декларацин Іаийдаца Советий I-ча Ерригсоюзни съезда делегат хила ирая сога кхачарца духхагІа а.

Хlано ший дер дІахьу. Тхо сел дукха а дисаш — советски халкъий сийлахь - докхча воошал хьедеча тІахинна нах. Цудухьа сай бокъо я ъьина, хет сона, сайна дагадоагІараш газет дешаюшта дуьша.

Къам. Бера хlана цІакхха а уйла йоаг ва цун малхаа. Саратошски областа хlинарара Хьалимск яхача города охне уллача Малая Федоровка яхача юрта ъьаьь со. ЗІаминга воина хlара дан данеи доаиаш виса со ахархой доахан доакъаеш хиннад. Цу хlина кулгаш санна бІаьккйи-чаряен се санна къечарнен бе-къар аз нах. Ишта къе бар тха моттигашка дукхха бьха татарашца, жугаташца ахьана жІайбарзий-цаница тІом беча дакъа лоацача хlана, Россе дахача тайп - тайпарча къамел бохча яхача цьнах-ва оаха матежникнаш чулечкача Кронштадта штурм сеа лаьна. Оазд кхоссан лоаттабаЬ цхьа-гІулаьк баханн долаш — ший берригача граждананца цхьатара-ра боКъонаш цун йола нийсго делаю, паргІата общество бахьан долаш. Ишта Фпнски заланга ца тІа вІашаІсЪуьара тха цІий.

Тхьоалагlча шера ВКП(б) Нижегородски комитета дахьера политицкоге партчейка секретарь вар со. Цу хlина Іалламаге бокъка кхерам тІабессар города, Эскара доакъоР восстани кийчъеш бар эсерашн. Партега Іоллар-на иомкъостоша цхьана хlанза машка вахар со Іехабаь нах ба-кьлодучоь духтІабяха ъьина, сел-таша кхеталур оаха, большевика-ша, ъьхар тхогаьа бЬьаьр уж. Цу балха ерригача Нижегород-ски партийни организацеша куьгьалдеш вар цу хана А. И. Мико-ян.

Хьалънскн волостни комитета оргоТдела заведующин секретари волап практнче чакхйоаьр аз РСФСР-е дахача дерригача хлан-къашта цхьатарра боКъонаш яларен Іалашъярен хьакъехьара партс ухъзвеиеш. Цу хана оаха Федорар» ший ины къьасста Чоа-гІа цу краннна уроотгабаь хин-начу столыпински реформах юхе-ларзаш. Дерригача лаьтташ «доа-къаш» а дьь дийкъалар ухъаза, дозм леладе кулгажата дІа а денна. ХІъьта оаха лаьтта дІате-лар цун боКъонца хила боагІаче тамашийнача бохкхийча турбаш-ка, су деи деш я ца хоаш. Цул тІехьаьгІа цхьанне са а а кхийна из музыкальни инструмент — орган я дьъар. Съезда юстарча мотти-гге Анатолий Васильевич Луначарскена дІатІа а вахи, аз вьъар цунга. е хІама локхаш цІакхха а кхаяш сона, аьина. Бокъьаьлар аьъча, сона-ди дни а денилар тховай хинна къамаьл. Цьхьбакъ-са, саррахь заае чувера заленкаш юохаш, бІаргасаьаш доахкаш вона вохкха сас, цун тІа-хьагІа дукха да ялаьтехь дезар органа тамашийна хоза оаз, Ишта цхьана дера сй дег ву Советски Союз хьахларн башхха-хоза музыка.

Дукхха шераш дІалохад цу хана деиз. Кхотвенеи іоаттеи я фашистски орданша доаттабева кхоссана Іалламаге Іоллар-на, коммунистически общество хьалъера бечь бокъкха балхо кхетий вай Республикай Союз. Хlъта хlанз хьа дьъьке, тахан чІоагІа механизированни йолча районга центр а хlинна дІаэттаяр Хьалънске ре вечча, бера ха аз дІабоалаьа цоттнгашка тейб-тай-парча къамел ду хьа-ъьа. Оьъкийн хозеи баханн хилар сона бІаргда-ьайла, уйла ю аз, дерригача со-ветски халкъий вежарий цхьоа-Гонна, хьалънан дукхха а лаьсам а доахаш, тоз хилитай-кх тахан ер дика вайга хlоаначара.

Цудухьа боарам боацаш дика хет сона, лучхьана къамий социа-листически паччахьалкхе хьеча дакъа лоацаш хиннарах вай мех-ка къоначу тІехьаьнна дагабоа-гІеш. БоКъонца хла йиш болаш-ла ях аз из, хlина ваьча дуьхьа письмош ух сога пионеращкарен комсомольцашкарен. Горькоски партийни эрхибо, Халънскн му-зеи дара дехар ду сога революцехи Советски Іыалха хьалхарча шерехи дагадоагІараш дувцадар Іа яхаш. Кагирхоша ялаш кийчбоша дІаяха ваЙ хьа, вай хьадолалеина ха, мехка тахонара дя. Хозулда царна, Советски Со-юз къаьнъуч тІехьаьгІа дІадахача 50 шера вай дь хlамаш мел дожкий дз.

Москва.

«СЕРДАЛО»

Беша оагІ. 1 январь, 1973 шу.

ЦУН СИЙДУ

Дикт говзанч ва оал новкъостаца Зурабов Эскарха Асхьабаг Ше 17 шера ломаьыа кузнеца говзалах бизза пайда эшаш хьавоагIа из, моллага шийна тIабилла болх сиен пIеиеи кховчаш а бу. Шакхха а атто лийлаш цо ший захаре. Дукха халонаш ийсъеначу, хIаьта а цареп котвийназ из.

ВорхI шу да Наьсарен районна «Октябрь» 40 шу совхоза механизаторан механизаторе цо кузнецалла болх бу. Цу юкъа нунна КагарIдийна дика гIулакхаш дукха да.

Уж шера ю хьайхIаьда цу боахама ялаташ. Асхьабе а хьинаре дакъа лаьнаь хьунъкъе хIоттеи чуяцаеп.

Ялаташ чуяцаеш саготаша хана дIь-бийса на кхоссаш, «Наьлалар тIеьыашна а доIхаш кхъьийгар Асхьабе. Цхьан сарахь балхара чу волаш совхоза механизатор кхийтар цох. Ед оатхаI а яхьин Асхьабе волча воагIаш ваз яз. Ше дахьаш лоца гIулакх хьа иа оалалуш юхуьузалора из, хъетаора цо. Асхьаб кIадвенъыта. Шортгина цун бе яьлла оатхаI хьа а ийна хьежар из. Кхы йнет из хуъаш пъьоллеогIахь волавелар, шийна улцуь механизатор а волаш. ДIавенна сиха тоайир еха хинна оатхаI. Цу бус са хьаллеца дитта езаш хинна трактор массеях минут ялалеьа юха а болх бе нолелар.

— Цхьаккхача балхаг бIу кхожабеш ваш Асхьаб, цIена кхочачиу шийна тIадилла молларIа гIулакх, — бохуш совхоза рабочкома председателера Кусиев Хурана, Сийле къьыгарца йоал. Дукхаза а сийлен грамотанца белгалъалъаш из совхоза кулгалхоша.

Поаьха балха опыти лаьха говзалн йолча пъьара Зурабов Эскарха Асъьабе СССР дъьяь 50 шу дузача юбилеи сийна къьыгера докхийг толамаш даьхоД. Цхьа дI дIадолаш цо ший баьха норма 150 — 160 процент кхочаш ца еш.

Б. ГАСАРОВ.

ДЕКХАРАШ ТIЕХКХОАЧАШДАЬД

Хьайбай продукци яккхара Iалама хьалаш во хинналене а дикача толамашца чакхдоккх ер шу Шелковскоп районна Ленина цIерагIча колхоза хьайбан лелаДераша.

Уух шера паччахьлехера 1020 тонн шура йоаьха социалистически декхар тIаийлаар колхозхоша. Хьинар кхо па деш кхъьийга со-циалистически декхарал совгIа 60 тонн гарта шуна екхаI пар паччахьлехкеига. Дуьл социалистически декхараIга 570 тонн дохка деъаш хинначу 602 тонн дехкеа, хIаъа тоа алаи 250 тонн хинначу 274,5 тонн дехкад.

Лаьха толамаш дьхад колхоза коа тIара оалхазаран лелаДераша. Паччахьлехкеига шера 480 эзар фъь дохка социалистически деъ-кхар тIаийлаар цар, хIаъта 680 эзар фъь дехкад.

Уж толамаш доаьхча къьыстта дика къьхьийгар домрканца Габараева Елизаветас. Картакаева Розас, бежа Iунна вежаряша Яхьъ-евгIар Пашаев Загирен, код тIара рех 27-на декабре кхочачъье мара па езача. Ер бутт бовьлеъа планагIа лаьрхIачуп совгIа контора коллективо дIаюха хьоргба 90 шар тонн калъьа боахама муъь. Къьыстгама оо-сарле лакхъьара задани 8,5 процент тIеххкхоачашьыь цар.

М. ЗАХАРОВ.

ДИКА ТОЛАМ

Уъх юбилейин шера плани тIаийца социалистически декхарашна хинна хьалха кхочачиларра шоай хьинар кхо па деш кхъьийгар «Грозноф» объединенне автотранспортни контора транспортни-кашце. Халкъа боахача муъь дIаьа бахьара шера план 18-на декабре кхочачиъьий цар. тIаьяцача социалистически декхаоалхазарап леладераша Бойко Надеждаси Геремсултанов Тарен, кхъьар.

Масала, Габараева Елизаветас хIара кхоабача Iаттагара план 2400 килограмм хинначу 3200 килограмм шура яьккхар. Хьъта Картакаева Розас болх бу шолгIа-гIа шу мара деше а план 2200 килограмм болча хIара кхоабача Iаттагара 2500 килограмм шура яьккхаI. Иштта дика болх бераш кхы а бе.

Дика кийчо яьй колхозхоша хьайбаш Iангара дахара а. дIадахо Iа дага а доалаш дика тоа а яь. дIоалъьий хьайбой пемпенцеш. Хьъта уух шера хьайбашта Iалашдаь доакъар дIадахача шера Iалашдаь хинначу дукхха духха-гIа да.

Шоай кхъьинаре толамаш вай Даьхен сийлахьа цIейна—СССР хьъяь 50 шу дизавз хетадир Ленина цIерагIча колхоза хьайбаш лелаДераша.

М. ХАМАТХАНОВ.

Участкови инспектораша отчеташ тел

Милице чурча гIулакхий органий халкъьаара бувзам чIоагIбара пайдане форма я кхъьегамхой депутатай Советаша хьалхашка милице болхонна отчеташ телар гIулакх.

Участкови инспектор вай городдашкарчен районашкарчен милице органашка эгIаьа доаргIамегIа воза болхло ва. Из балха чIоагIбу кхъьегамхой депутатай горрайпе-полкомий исполкомашка, хIаъта парна хьалхашка ше бечаболх балхах лаьца отчет яьа бехкгочкаме а ва.

1972 шера ноябрь, декабрь бертташка республике массанахьа участкови инспекторий отчеташка лаьдувIаш хинна6. Наха дика бе аьнна могабар Лепнски РОВД участкови инспекторашца ши. Лорсанова, Кязаева, Октябрьски РОВД инспекторашца ши. Байдаева, Хастаева, иштта дукхача кхъьчар бан болх. Цига кхъмальаш деш пар лийлар чоаг, участкашка хьалча зулаяьх, нхьайбочча предприятешка, колхозашка, совхозашка, учреждениешка кхетама болх бечаболх гучадувлийтача кхоачамбовпарех, общественносто правоохранительнаи лорвача лоапача дахъах.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ.

СТАНИЦА ХОЗЪЯРА

Воахамашта коммунални гIулакх дара Каргалински контора болхлоша дукха балхаш дъьд шоай станица товяра, хозъяра. Массеях ди хьалха Баррикадни улицаьгIа керда электрически лини чахъяьккхар контора электрика-ша. Баха нах чIоагIа гIаьа да цу гIулакха, дег тIара баркал йоах. Хlаъа Ленина цIерагIчеи Баррикадени цIи улицагIеи КIргалинскерча больница коаи бийсана сийрда лампаш йоаг.

Керда электролини юллача дика болх барга белгалбаллар болхло Ф. М. Плотников, электрик И. А. Ульянов, монтер И. А. Седых. Из болх бечча контора заведующе П.А. Рыжкове а хьинаре дакъа лаьнар. СССР хьъяь 50 шу дизавз сийна дика совгIат да цар кийчдаьр.

С. ВАСИЛЬЕВ.

ДЕХКЕ ДАРГДАЦ ШО!

Шоатта дI. Город сомаллаза я. Цхьабакъъта, Грозненски нъьхьахIеп экскурсейн бюро шоферашца экскурсоводашца нъьхьа баха кийчъьун ба. Тахан цар эр-гIанаьр рейс юо Бексана чIоже.

Лоам баха кийчъьун да Грозненча дукхха предприятей дIкагIбола комсомольцаш. Царна юкъе ба СПКБ «Нефтегазпромавтоматика» яхача опытни завода радиоматериалаша, Нохч - ГIаI-гIай АССР Лакхъьарча Совета депутат Подворина Людмила, гIишлошIеран - комсомольцаш Салтыкаевс Адам, Аракелов Сергей, № 1, 2 болча ПТУ дешархой; дукхха кхыбараш.

Дика салелар кагирхоша цу дийнахь. Кавказни юзнкъа гIолла уж Iаьнар гIоналлъйни база йоаьча Чегете. Цигара гаьна ши Эльбруса эIогал а. Иштта цу дийнахь туристаш хилар «Кругозор» яхача дозналкарча оборони площадке, наназани хиI дола хьаст болча. Дика салелга цIабакъар гроэненски туристаш.

Туристий гIулакха кийча я «Грозный» яра турбаза, нъьхьахарен экскурсейн бюро. Дукхахча маршрутех чакхйохь цю сакъер-даме экскурсоводни туристически походашна. Соазка хинначча маршрутташта укъ шера тIакхIитай Грозный — Москва, Грозный — Аллер яха кепла шиъ самолетни маршрут. Цу маршрутташа туристаташта торо лургъа пIаьраска дийнахь сайрийна дена кIирайденна сагрални е Москве е Аллере сакъер-даме экскурсеи е.

Соазка хинна укъ шера а туристически поездаш уъдатта Прибалтике, Закарпатье, Волгограде, Астрахине—къьбоча городашка. Хьакха сенна болх бен хиттъьа туристаташта езаенна Кавказа городашка вуга маршрут а. Цуа совгIа лаьра шоатта дIнахь Грозноера автобусан уъдатта Баку, Ереване, Тбилисе, Мадхочале, Нальчике, Орджоникидзе, «Елча городашка.

Шереара-шереара дукхагIа хъ-лаш доагIа вай республике турис-тий лаьнаьр. 1972-на шера вай республикера 64 хьаз совгIа сар хIара дуккхача маршруташа салоIаш. Уъх шера цаьна хьаьлаи Грознера Пятигорскера, Кисловодскера Грознен дуте керда ши маршрут. Цхьан шера цу маршруташа салоIаеда 5 хьар саго.

Нагахь сайна шоай мохк, шоай Дахъе дикагIа йоаьза, дика са-лела иун безам бале — кIийче наьскъа! Дехке дозвегаш шу.

А. ЯНКОВСКИЙ,
Сурташ тIа: Грознера туристаш Бексана чIоже.

Автора сурташ.

ТЕАТРАША— ДЕШАРХОШТА

Наьха деъаш гIоалоаьхаи хьа-тIаьхьалъа керда шу. Бераша къьыстта дукха еза ха я из. Хlаъа аьчча кердача шера дIадолау-цар Iаьт Хаажуъаш. Дукха са-къердаме хIаъаш да царга хьежаш. Хьаллхе деиз кийчъьий бе-раша шоай соалоэаш, наъьъа баха кийча ба къьыга турнешш. Саготаш де дезардаш шоай цIагIа дисача бериЙ а. Массайолча школашка, культура Дворецашка, клубаш-ка каникулай хIара дийнахь ема гонаха. ГIор - Долена чакхйох-харгъа цар сакъерзаме утренникаш. Хlаьта республикански те-атраша кийчъьий каникулай хана бераша гойта дика спектаклаш.

М. Ю. Лермонтова цIерагIча театро эIамагIа долча бересшен юхъьаьнарча классашкарча де-шархоштеи кийчъьий Т. Гоббе пьесаи «Аьлъашкуьа тамашийна гIоварап» яхача фальгат' болча шин даьхьаь латта сценичать. Иу спектаклаца хьажа йиш хур-ша каникулай хIара дийнахь 10-ца 13-на сахьт даьхьа.

Деша бигIача кагирхоштен лакхера классашкарча дешархош-ген театро каникулаца 2-ча ка-ларе лъюка кийчъьий керда премьера а. Из я «Паганийн до-ла легенда» яха В. Балашова романтически драма. Цунга, «Ва-дегIий Валентинаи», «Хlаридъ-хььаьна воIи» яхача спектак-лашка хьажа йиш хурша 18.00, сахьт даьхьа.

Деша бигIача В. Лишшцен И. Качаевнеи пьесах «Салтеоха, Аленушкаи, сармакани боаа фаьи» яха спектакль кийчъьий Нурадилов Хаматай цIерагIча театрй цIи IаматIа долча бе-раштен хьхььаьнарча классашкарча дешархоштен лъьрхIача спектаклага а 10-ча январе еха-чалца хIара дийнахь ткъа ши ю-гIа. Хlаьта каникулаш долча де-ношка кагирхоштен лакхера классий дешархоштен лъьрхIа кхы цхьъьана а премьера турнеш театре, Театра творчески коллективо оттаяй Б. Рзаевскихен М. Ачкаровен «Драматически кIанк» яхача пьесах боаа спект-такль.

Къьыстта сакъердаме хуреша каникулашка Республикански те-хникай театре. Уъхаза эгIара зIа-магIдоача бераштен юхъьаьнарча классашкарча дешархоштен лъьрхIа керда цера хетадар шоай хуьрга.

Цул совгIа театра молчий труппа каникулаи долча деношка Урус - Мартана районе юр-тишка гойтарьъа Х. Опшаева «Поллен» Б. Абдиева «Юрь-хIамца хинна тамашийна зIа-машца яха спектаклаш. Цар гIолагIай труппа шоай спектакл-аш уеттаергьа Наьсарен районе юрташца. Цар гойтарьъа Ю. Ем-сеева «Цин дахьар» яха пьес.

Хьамсара, бересшен Шуга хьежеш да вай театраш.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Газет аредуьзл шинаран, орен, шваттен деношка

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 январь
I ПРОГРАММА

10.00 — Передачай программа. 10.05— Кердалларш. 10.15 — Воспбола теледанар. Музыкальнай программа. 10.45 — Дуьнен хьалхай творчества. 11.15 — Воспбола телевидень. «Самтеевска цIагIа». Темний паччахьлехен центральни театри фильм-спектакль. 12.40 — Воспбола телевидень. Кердача шера яьлен. 13.35 — Воспбола телевидени. «12 стул» яхача телевизионна художественни фильма премьера. Хьажаен шолгIачен серн. 15.00 — Кердалар да-лар. Передача дIахьу йоаьхочоно Смирнове. 18.30 — Воспбола телевидени. «Принци къе сегIа» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 19.40 — Кердача шера пресс-конференци. 18.00 — Кердалларш. 18.10 — Кинопионерт. 19.40 — Воспбола телевидень. «12-ГIанда» яхь художественни фильма. 2-гIа серн. 21.00 — «Хlа». Информационни программа. 21.30 — «Iгlам-72». Останкинерча дозачча деи «Iгlам-72» яхь телевизионни ре-портажий программа.

2 январь
I ПРОГРАММА

15.55 — Передачай программа. 16.00— Литература. «Владимир Маяковский». 17.00 — Берашта. «Окхъьера берийн Ленинградера певодача. 17.30 — Iндия тIехьа. Обществена гIулакхаш. Iндийн малхошна юкъейлъьа гIоза. 18.00 — Кердалларш. 18.10 — Воспбола. телевидень. Документальни фильмаш Лейпцигски фестивала фильмаш - лауреаташ. «Бригадна дозо». Хьалхара серн. 19.10 — Почч - ГIалгIай чу гIолла. Информационни программа. Урсет. «Iгlалла» яхь телевизионни журнал. 20.30 — Воспбола телевидень. «Сдесь» яха художественни фильм. 21.00—«Хlа». Информационни програм-ма. 21.30 — ДоттагIий юьл-сабат. Передача дIахьу йоаьхочоно Алексина. 22.15 — Кердалларш — кеманда, ве-вадьъ» яха концерт - композици. 23.25 — Кердалларш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.45 — Дуьнен хьалхашта къьыгера обозрени (гIалгIай меттала). 20.00 — Шолгла фестивалан фильмаш. «Ирис» яха художественни фильмаш. Хьажаен серн.

3 январь
I ПРОГРАММА.

15.55 — Передачай программа. 16.00— «Эрсий мотт». 16.45 — Литература. «Ве-щицкер. Шолгла серн. 17.15 — Юха а кхиикхаш. 18.00 — Кердалларш. 18.10 — Воспбола телевидень. Документальни фильмаш Лейпцигски фестивалан фильмаш - лауреа-таш. «Британера доза» 2-гIа серн. 19.00 — Ганеева биргала. Телевизионни очерк. 19.30 — Нохч-ГIалгIай чу гIолла. Информационни программа. (эрсий, нохчий меттала). 19.45 — ЭгIара хьа-ха экрана тIе. «Зуламхо Хьамбал-ча стихаш кхоссаш». Телевизионни фильм. Хьалхара серн. 21.00 — «Хlа». Информационни программа. 21.30 — Советски военни художественни са-модеятельности коллективашца. Ве-ад лаурестий хоадам беш дола кон-церти СССР-ан чулъьера гIулакхий министерства мооврадьъ. 23.10 — Кердалларш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.55 — Хоамаи, реклама. 20.00 — Шолгла бераш. 20.45 — Спортивни хроника. 20.55 — Юртбоаьхача техниканца ворхI шу хIаьдаьнера «Телеэтю-табе (нохчий меттала). 20.30 — «Операци «Трест» яха художественни фильм. 2-гIа серн.

РАДИО

1 январь

6.05 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаи. 7.35 — Пионерлагерь — кеманда, ве-вадьъ. 8.00 — Москва. 10.00 — Къоаза (гIалгIай меттала). 10.25 — Кеманда шерашца! Хьамсара доттагIий. Концерт (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва.

2 январь

6.30 — Юртарн Iуйре (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаи. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.25 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.55 — Москва. 10.00 — «Ленинан некъ» газета обзор. 10.15 — Ма-ьрхIа. 10.30 — Кердалларш. 10.40 — Гражданска оборона хьажъяьна — балхахотта (нохчий меттала). 10.45 — Ваьй индустриальни мохк (эрсий мотта-ла). 17.00 — Москва. 18.00 — Пхъа ха-тарашта жов лу оаза (нохчий-мотта-ла). 18.10 — Керда хоамаи (эрсий мет-тала). 18.30 — Керда хоамаи (гIалгIай меттала). 18.40 — Керда хоамаи (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва.

3 январь

6.00 — Москва. 6.30 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 9.25 — Москва. 10.00 — Немецко - фашистски газетанашца. 10.15 — Хьалхара ха-ьхьаьна 30 шу дизавз (эрсий меттала). 10.15 — «Я иду больше» (эрсий мет-тала). 16.30 — Юртарн хатар (нохчий меттала). 17.00 — Москва. КПСС-н XXIV-ча съезда сопаами кхочачиде. Нохч - ГIалгIайн индус-триальни - аграрни комплекс. Москва. 18.00 — «Литатор фермер» яха кор-респондентан (гIалгIай меттала). 18.15— Керда хоамаи (эрсий меттала). 18.20— Керда хоамаи (нохчий меттала). 18.30 — Керда хоамаи (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — Кагирхой ка-лар (нохчий меттала). 19.55 — Хьал-бани долаеоаргIа дола концерт (нохчий меттала). 20.30 — Москва.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный.51. Ленина ульца 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44 96; редактора зам. — 3.39.11; бехкехкама секретара — 3-34.38; партийни хьажара кулу-туран отделаш — 3.61-46; промышленносто отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051, г. Грозный чв. Ленина 11 (3-й этаж) Телефоны: редактора—3-44.96; зам редактора—3-39.11; ответственного секретаря—3.34-38; отделов партийной жизни культуры — 3-61.46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05002. Заказ № 11248.

БОКОВ Хьамад

МАККА Е МАДДАН?

ДУВЦАР

ЛИСТТА IотIаделл лоа, Сай-рангахьа леста ха я. Юрта йоккхаIа йоаьча улицагIа вода Iаьла. Тахан духхьашка тIаиййкий цо хIаьта яь йьяна моаькача ал-тара кхы хIара полтуе. Кхы хIа из эIтара кийнаца. Района культура Цца долучъьа бода Iаьлий эккъ. Цига гуллургда чIе сахьаьте район-на чуяеценнешара ялор. Уж а пи-ша дергдола кхамальаш а дан Iаь-лийна дагадоахкараш, — кхъмаль-ашца лаьчча концерт кургла, райо-на эргIагIша оотIаделл. Маддан Iа хуръьа парца. Илли оалаш. Из да керттерлар. Концерт дац, илли дац Маддан я Iаьла культура цIеи тIечъьаяр. ТIехьаьжа хана самодеятельности цхьа концерт дIадахийтадар цо ца хьожаш. Из-на цхьа артисташа кхыча юр-та я вахар, гIчлакха водаш вар со ваьш бахьан а дацаш. Маддан-дапага догдахар дуьхь. Iаьла-м цкъаза тIаьхьарчаьца кIоппаг аIба Маккийна. Картона кIоппаг, цхьа хоза суръ а тIадоалаш. Дезагта йолча дуьйе шуша йоаьлар кIо-пIйга чу. Цкъаза дIаьг сийна-бергIий а дезаг Маккий. ДагаягIаш, яхаш тхьовза ше Iаьла бехкера-ва а дехке — яьнар из. «Чувеча тсоостсобрани лаIе» цкъызъа яхьаьл-кх цо. Чувеча, цIаьхха дага а доа-ъаш, кисара хьал а эккхийта из Маккийга хьаьховаье лерхIа хурга-ьа цо. Бевашта а хIаваш ене хуръ ма йий ьъяна дагадеш Мак-кийна. Iоччдахийтар полто кисе кулг. Дьасса дар кисаш, бакъъа, кIоппаг яьлача кисе открытка доаллар, лаIе хьалъьаккхача хьунагIа ше къьыстта яIIача елка суръ тIа а доаллаш. Цо а гIадъ-йигар Маккиа. Ела а къежа хьа-кIадIалаьхкар, цо открытка — IотIаьхьажача латтийсар.

«Массăрел хозагIа йола Мад-дан, — аьнна, иэдьъьар цу тIа.— Весех из йолла ер сенна оа Iаь-мига хилараХ. Бакъда, дег тIа-ра-м да хьона ер. Керлача шера тIай дага мел латтар хьоачаъчкъа-да. Хlаьта ед дагалаттар хьоачаъчкъъар-м хьа каор да. Тхоссера хьога хIаъа, хьа ал-лешка задувIга сутара волаш сай-рашга вена ер. Iа кертах тувла-ваь Iаьла».

Открытка кIоппаьга IотIа а дилла ца уйла ешт латташ цхьа юкъ яьк-кхар Маккас. «Маддан? Мала Маддан? илиеша хьа ахIаш? Цхьа Маддан я-кх Маккийна йоьа-заш, илли оалаш. Из-м хила йиш яь. Аля гаргара ма йий из. Мад-дана вала цун да хIара а боа-цаш шучий ма бий. Хаш-те цу шинне из е ховаьвеъ а леледу? Цкъа безам хилар Маккий от-крытка эттIадь Iоккхоеса, кIоппаг когаш тIабитта ата. Дийзар но из, спхха яра а яьнна яхар.

Нана йолча чуэтта бераш чу-дига юхъйоагIаргьа со а яьнна, культура Цценгахьа йоаьлеаш ва.

Концерт хIаьтта дIадоладелнна-дар. Зале чу а та йоаьш тIехьаьж-кахьа, е сиена йолча ийIаргахьа яхар. Мяжка. Хьакхха пъьыллар ар-тисташ кийчъьча цIагIа. Маддан яьар цу чу.

— Хьона мала вевар кхалсар?—

аьнна хьаьтгар цхьан эIамига саго.

— Сайна мала веза-м сона яов, — ьъар Маккас.

Концерте дакъа лаца ена хур-гьа яь, бегIий бен хьаьстхьоккху кхъьлаьх юкъера пал. Берригаш бIлабоаьар. Маккa уж теркал а ца беш сценагIага болаелар. IэамIга сар ца яхийта дуъьалъьалъаяьаь, бакъда, Маккийна бIарахьажача хIара цунна из юхаяккха атта доаьлаеа.

Маддан сцена тIа илли оалаш латтар. Из яьлалца, дийлла латта-ца занаьеса тIехьаьжа дIаттар Маккa. Шортгина доччъьажар из эале. Хьалхарча мотIар тIа вагIа-ча Iаьлах бIаргхийтар. Велаг-кьежажа вагIар из, йийла баге а йоаьш. Маддана багара доагIа деиаш, цун оаз, из ше дIакхъьала йоаьлий саина. Илли оалаш-ьа чIоагIга тIовраш техар Iаьлас. Нах сайчача е тIехь юхасца ца яхеташ. Улуь багIаргьа а — де-ъьа я сесьа а верзаш — тIоараш тоха йоахар цо.

Цхьаькха а кхы цхьаькха а илли алийтар Маддайага. Этгара тIехьа а бистеьлина из-сцена тIа-ра хьаьлча, дIадухьал а яьнна, юхасоацйар Маккас.

— Хlаъхи ер совгIат дIаэца, — аьнна кIоппаг дIаюхьаьнар цо. Открытка я дIделар, — ер а да хьона.

— Хьангара да ер? — аьнна, открытка хьаьлатIа а дьяьхха IотIаьхьажа Маддан. Елаелар из.

Маька халла садетташ, йоьха а юхъьаьн латтар..

Пистедальар конщерт. Iаьла, за-лера арававьла сценера аравоала ийI болчунна волаелар. Чу культ-дахийтар, корралаьр дуфе шу-шиит чуйоалла кIоппаг. Юха а вийрза сихха чувоалелар из. Ар-тисташ баркъьашш хийца а ара-бацына а боалалеъь юхъяхкарга долгоаьхаш.

IIIатта сар вакар. Чу а вавина цо ламаи сорташъь тIехьа чу-ьъар. Маддан Iаьлийна духьал: «Маька е Маддан?» эгIара-ьа тIехьа а Маддан ьъина дагахьа жоп делар цо.

— Да а да! — ьъар «Шарра» ьъина ии! а йийла, хьачунъар Маька.

«Шарра» фу ьъина Iа?

— Маька?— ьъинача латтийсар Iаьла. Цеиалар а вохар а вIашагIъийнадар цун. Баге а IIотта-ьъа цхьа Маккийнен Маька Маддан. Цхьаьхьа-ьа я. Во-жаш шиъ сна а ена вIашн мар-хIанккхар.

Велакъъаьр дахьар Iаьлий юхь тIа а. Корта лостабар цо.

— Хьайла дахьлаьх, кхалнаха дага ца дохаш фу дусаргда?

— Iаьла, ер совгIат хьа сесага дIаэу аз. — ьъина кIоппаг Маккийга дIаюхоадийно Маддана. —Открытка сайна дутаргда.

— IотIа я хьежа, тIехьхьара дешаш Iодийбар;

— Iа керттах тувлавьь Iаьла».

Iаьла велакъежажа латтар. Таьа я вар яр из муннуга кертах тувлавеннача сага.

Метеостанци.

Сцена тIа— кооператораш

Чакхдьинад Нохч - ГIалгIайчен потребительски кооперацие болхлой цхьоалагIа республикански художественни самодеятельни коллективаш. Цу хьажаьре дакъа лоацаш хилар 300 совгIа кооперацие болхбо.

Дукхагlойла коллективаша хьажаьре гойтар тайп-тайяьра са-къердаме программаш.

Геттара гIалаяташ яр кооперативни учиилиа, Сунженски район-на самодеятельни артисташа кийчъьа программаш. Цар гойтар СССР вIашагIъелла 50 шу дизавз хотавь литературно - музыкальни композици.

Хьажаьре дакъа лаьцаштта юкъе бар лаккха говзал йола ар-тисташ. Царех ба кооперативни учиилие яьккха йижарий Успа-новагIар Забиэл, Румиса, Шумиса, «Ловжан йоI». «Йовлажк да сона совгIата» яха илдеш дахха Сунженски райпо продавец Колосева Лейла, дукхха кIиббаш.

Халхарий коллективашта юкъе белгалъе ена Ножай-Юртарен Урус-Мартанаюра яьрин. Сакъер-даме яр цу коллективай программаш, лакха ер говзал, безамца, хоза кийчъьа яр костюмаш а.

Иштта суйбеиараша дика тIа-йийар «Калинкаи» «Дог гIоза меловрийн» яха хьалхараш дан Шелковской районера кIоаьа хо-ператоршца Л. Кибакова, Н. Шу-бенко, Л. Тимошенко, Т. Хрущева, А. Карташова.

Хьажар нахкхьашначуа тIехьаIа эюре дикагIбарай цIерагIи яьхар. Хьалхара мотIар яьккхай кооперативни учиилиа художествен-ни самодеятельни дакъалоаьнарша, шолгIъер — Урус-Мартана кооперативна. Хlаьта кхоалагIа мотIар шоайла дийкъар Сунженски Шелковской райпо-нахIотторгIе коллективаша.

Дикагlбелла вотистатта Сийлен грамотаиеи мохбола совгIатаиеи денпад.

С. ВОРОНИН.

ЯНВАРЕРА ХАОТТАМ

СССР Гидрометцентро беча говмаIга, 1973 шера январе Кавказа малхбалехьарча оагIорах-ьа кхаьла. юкъ-юкъе ехха а ехкаш ха латтарьъа. Дийлачиеи пхоалгIеи пе дерзоно юкъ-юкъе йоачаш гуръа (20—40 мм—боарамал кIеззига дуьхьаIа). Бетта юкъера температура 1—4 гIадус цIена. Шолгла (боарама гаргга) хила тарлу. Этгара шийлагIа хьла мегаш да пхеалгIа пхи ан: фегIеи температура бийсаш-на 13—18, денонцкъ 7—12 гIадус цIена йоаьш, хIаьта этгара тIай-хгIа хуръда хьалхара, кхоалагIа. дийлагIа пхиппха денош. Фе-гIара температура бийсаица 0—5 гIадус цIена, денонца 3—8 гIа-дус йоаьхал йолаш хила мег. Шоллагlчеи этгара тIехьаьжеи дIе-ъьа дешаш Iодийбар;

— Iа керттах тувлавьь Iаьла».

Iаьла велакъежажа латтар. Таьа я вар яр из муннуга кертах тувлавеннача сага.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Газет аредуьзл шинаран, орен, шваттен деношка